

43. Plezierig samen zijn

Nanda Sweres, planoloog en
stedenbouwkundige

Eugénie Godeau, politiek georiënteerd

Jelly Tulner, pedagogiek

Geleen

Voor een plezierig samen zijn

Inleiding

Geleen kent een lange geschiedenis, maar is pas echt tot bloei gekomen door de opkomst van de Staatsmijn Maurits en later met de vestiging van de DSM. Hierdoor is Geleen vooral in de jaren '50 tot '70 explosief gegroeid, wat zichtbaar is in de bouwperiode van de bestaande bebouwing. Door de reorganisatie van DSM zijn, in de jaren 90, vele duizenden banen verloren gegaan.

Met deze afname in werkgelegenheid kwam de uitstroom van bewoners op gang. Mensen gingen op zoek naar werk buiten Geleen en verhuisde naar de omgeving waar hun nieuwe inkomstenbron was. Dit is niet alleen zichtbaar in Geleen, maar de hele regio. Met het vertrek van de inwoners, liepen de winkelstraten ook leeg. Hierdoor is veel en langdurige leegstand. Eerdere transformaties die Geleen hebben ingezet om dat tij te keren, heeft niet geholpen om mensen te binden aan de stadskern van Geleen en haar omliggende wijken. Dit omdat ook de werkgelegenheid in Geleen weerbarstig bleef.

Probleemstelling

Begin van de 21e eeuw heeft Geleen geprobeerd zich te herpakken door grote moderne bouwblokken te realiseren en de ontwikkeling van het Chemelot Campus te stimuleren. Helaas is daardoor een onsamenhangendheid qua bouw en omgeving ontstaan. De eilandenstructuur qua woningbouw, in zo'n kleine gemeente als Geleen, geeft een rommelig aanzicht. Hierdoor leed Geleen nog meer identiteitsverlies.

Nieuwe uitdaging

De uitdaging waar Geleen nu voor staat, is het hervinden of het ontdekken van een nieuwe, identiteit. Dit zodat Geleen de huidige en mogelijk nieuwe inwoners weer aan haar kan binden.

Landelijke ontwikkelingen laat het volgende zien:

1. **Opkomst van vergrijzing:** hieraan hangt ook samen de doorstroming van ouderen naar seniorenwoningen in de eigen wijk of buurt.
2. **Woonhuis als werkplek:** door de coronacrisis werkt men meer vanuit huis. Deze ontwikkeling zet zich waarschijnlijk door, gezien de meerdere nieuwsberichten en wetenschappelijk onderzoek. De vraag naar grotere huisvesting, waardoor een thuiswerkplek kan worden gerealiseerd, is hierdoor aanwezig. Doordat in de Randstad bijna geen mogelijkheid is om grote(re) gezinswoningen te realiseren en men minder gebonden is aan de plaats van de werkgever, staan we aan het begin van de trek naar het buitengebied. De leefomgeving wordt door deze ingezette trend als belangrijk ervaren.
3. **Klimaatadaptatie en vergroten van biodiversiteit:** Het klimaat verandert. Er zijn langere en heftigere regenbuien en langere periodes van droogte. Het stenige karakter van steden zorgt voor een verhoogde temperatuur. Daarnaast scoort Nederland ook zeer laag in de mate van biodiversiteit, waardoor steeds meer flora en fauna op de rode lijst komen te staan.
4. **Energietransitie:** Heel Nederland moet van het aardgas af. Dit betekent dat de ondergrondse infrastructuur opnieuw kan worden ingericht doordat er meer en/of andersoortige kabels en leidingen nodig zijn.
5. **Inclusie:** iedereen moet de mogelijkheid krijgen om mee te denken, mee te doen en mee te beslissen

Doorvertaling landelijke ontwikkelingen naar Geleen door middel van Programma van Eisen

1. Bij de **inrichting van de openbare ruimte** dient in ogenschouw genomen te worden dat iedereen zich kan bewegen met of zonder gebruik makend van hulpmiddelen.
2. **Vergroenen en ontharden van de Markt** voor nieuwe verblijfslocaties, betere infiltratiemogelijkheden en verminderen van hitte eiland effect. Dit in samenspraak met MKB en Horeca en marktcoöplieden.
3. **Stimuleren van vestiging van specialismewinkels** (food en non-food) rondom de Markt. Dit om 'funshopping' in de binnenstad te bevorderen en 'runshopping' in de buitengebieden van Geleen te laten plaatsvinden. Om meer runshopping in het buitengebied van Geleen te laten plaatsvinden dient er gekeken te worden naar huisvesting voor malls, met voldoende parkeerplaatsen. Voor mensen die niet in het bezit zijn van een auto dient er een directe verbinding vanuit de binnenstad naar deze malls gerealiseerd te worden via openbaar vervoer.
4. **De vergroening van de Markt via wijkgerichte aanpak door vertalen** naar de omliggende wijken om verdere biodiversiteit te vergroten. Dit in combinatie met het instellen van autoluwe zones, waar mogelijk.
5. **Burgerparticipatie inzetten op wijkniveau.** Dit om de inwoners mede-eigenaren te maken van besluitvorming waardoor er meer betrokkenheid komt vanuit de inwoners voor hun leefgebied.
6. **Bestaande bebouwing** waar mogelijk renoveren en verminderen van hoeveelheid platte daken. Onderzoeken of platte daken voorzien kunnen worden van groene daken (groene kappen). Wat kan resulteren in meer woninginhoud.
7. **Bij nieuwe bouwplannen** meer variatie qua grootte en toegankelijkheid van de huizen meenemen. Dit zodat er thuisgewerkt kan worden, studenten kunnen verblijven, doorstroming van senioren binnen de wijk plaats kan vinden en minder validen in dezelfde wijk zich kunnen huisvesten.
8. **Bij nieuwe bouw- en/of renovatieplannen**, dient het (her)gebruik van natuurlijke en duurzame materialen bevorderd te worden. Bij deze ontwikkeling kunnen bestaande technologieën (kunststof bestrating) of nieuw te ontwikkelen technologieën van Chemelot Innovation and Learning Labs (CHILL) meegenomen worden. Bij het bouw- of renovatieproces dient de bodem en ondergrond meegenomen te worden.
9. Bij de **formulering** van een **ontwikkelplan** dient er een goede match te zijn tussen de manier hoe er gebouwd of gerenoveerd zal worden, met de bodem en ondergrond waar het op plaats zal vinden. Tevens dient in het ontwikkelplan de verbetering van IT (internet en dergelijke) ontvangsten meegenomen te worden.
10. Om meer mensen vanuit **DSM** en **Campus** zich te laten vestigen in Geleen dient er een directe verbinding met het centrum te komen. Dit door middel van openbaar vervoer of directe shuttles.

Green cities zijn de steden van de toekomst

Dit is waarom het belangrijk is om te investeren in vergroening van de stad.
30-03-2019

Groen is belangrijk voor het welzijn van de mens
Groen maakt de stad klimaatbestendiger

(www.voordewereldvanmorgen.nl/)

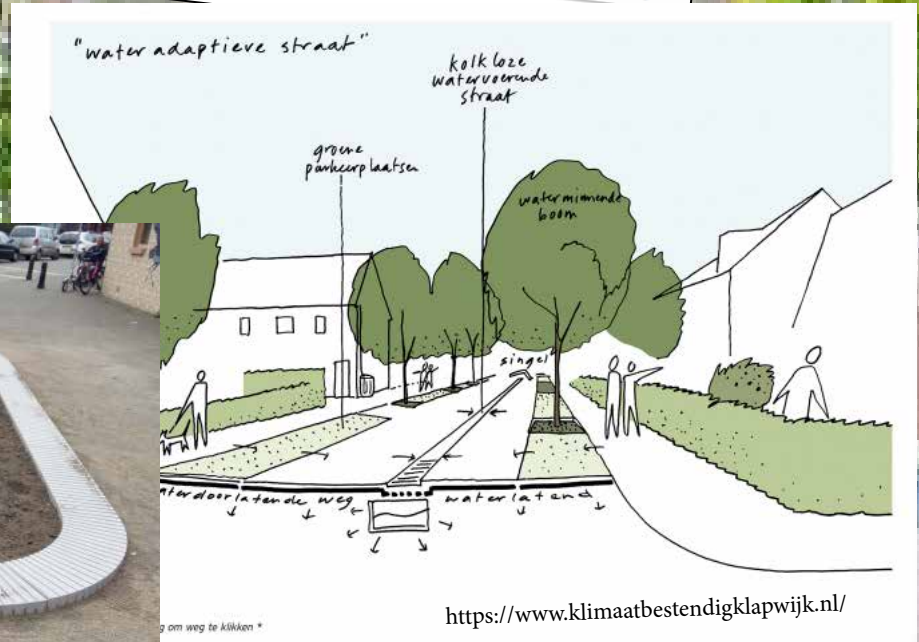
Zeven redenen om te investeren in een groene stad

Verminderd wateroverlast, verkoelt, betere gezondheid en een hoger welzijn, sociale cohesie, trekt bedrijven, biodiversiteit, verhoogt de waarde van huizen en kantoren

(www.wur.nl)

Auto's uit straatbeeld.
<https://parkbee.com>

<https://www.klimaatbestendigklapwijk.nl/>

<https://www.lucgarearchitectuur.nl/>

Geleen, voor plezierig samen zijn

Diversiteit en inclusie

(www.vng.nl)

<https://diversiteitinbedrijf.nl/>

Wordt corona het keerpunt voor krimpregio's? Wonen in de stad door thuiswerken minder nodig

13-06-2020

Meer mogelijk door thuiswerken

(<http://eenvandag.nl>)

Kijken werkgevers straks anders aan tegen thuiswerken door coronacrisis?

Mai 2020

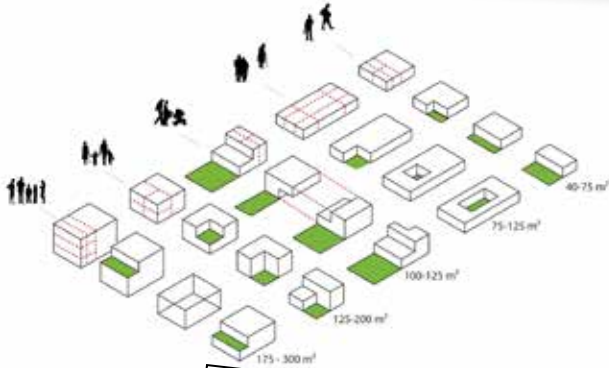
(www.waerker.nl)

Thuiswerker wil groter huis en trekt naar platteland

06-09-2020

(www.ad.nl)

<https://www.mnnr.nl/projects/project/growing-city>

Krapte kan deels worden opgelost met doorstroming op de huizenmarkt

17 juni 2020

(www.vastgoedbs.nl)

Geleen, voor plezierig samen zijn

✗ Gemeente
✗ Amsterdam
✗

Denk Dieper

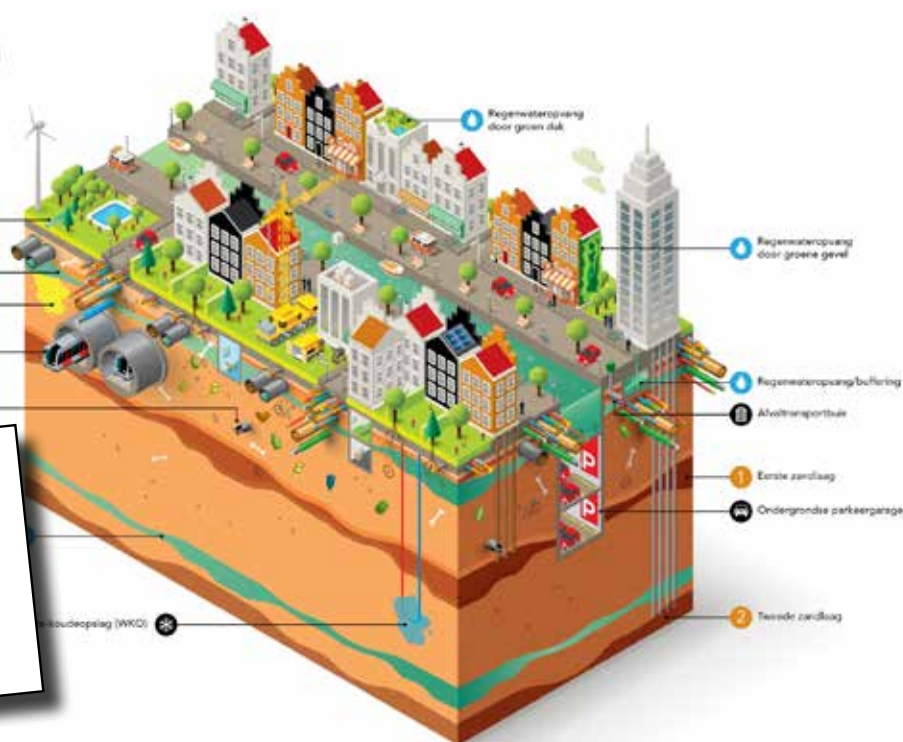
Wadi

Overloop groenwater

Bodemvervuiling

Metro

Bom

NAAR EEN DUURZAAM GEBRUIK VAN DE ONDERGROND

www.tno.nl